

7/44562
GK.166

T.C.
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SÜRELİDİR

Sayı : 15671364-610- **2668**

12/9/2014

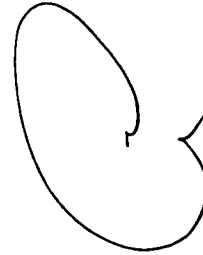
Konu : 7/44562 sayılı
yazılı soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 6/6/2014 tarih ve 43452547-120.00-181435 sayılı yazıları.

İlgi yazı eki Tekirdağ Milletvekili Faik Öztrak tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 7/44562 sayılı yazılı soru önergesinin cevabına ilişkin olarak, T.C. Merkez Bankası'nın yazısı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Ali BABACAN
Başbakan Yardımcısı

Ek : TCMB'nin 1/8/2014 tarih ve
30236-303756 sayılı yazısı ve ekleri (3 sayfa)

**TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI**

İDARE MERKEZİ

ANKARA,0.1. Ağustos 2014

Cevaplarda şu işaretlerin tekrarını dileriz:

B.02.2.TCM.0.00.00.00-610/ 30236

Konu: Soru önergesi

303756

**T.C. BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI
(Sayın Ali BABACAN)
ANKARA**

İlgi: 09.06.2014 tarih ve 15671364-610-1987 sayılı Evrak Akış ve Talimat Formu.

İlgide kayıtlı yazı ekinde Bankamıza ulaşan Tekirdağ Milletvekili Faik Öztrak'ın 7/44562 esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin olarak, Bankamız değerlendirmesi ilişkide yer almaktadır.

Bilgilerinize saygılarımızla arz ederiz.

**TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
İdare Merkezi**

Erdem BAŞÇI
Başkan

Turalay KENÇ
Başkan Yardımcısı

Ek: 1 (2 sayfa)

T.C.
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI
Tarih: 1.8.2014
Sıra: 2668

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ FAİK ÖZTRAK'IN
7/ 44562 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN
TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI DEĞERLENDİRMESİ

Bankamız internet sitesi Veriler / Dönemsel Veriler / Ödemeler Dengesi İstatistikleri bölümünde yayımlanan “Ödemeler Dengesi İstatistiklerine İlişkin Yöntemsel Açıklama” başlıklı detay bilgi setinde de yer aldığı şekilde; ödemeler dengesi istatistikleri bir ekonomide yerleşik kişilerin (Genel hükümet, parasal otorite, bankalar, gerçek ve tüzel kişiler), diğer ekonomilerde yerleşik kişiler (yurtdışında yerleşikler) ile belli bir dönem içinde yapmış oldukları mal, hizmet ve sermayeye ilişkin ekonomik işlemlerin sistematik kayıtları olarak tanımlanan ve çift kayıt ilkesi doğrultusunda Bankamız dahil tüm bankalardan, diğer kamu kurumlarından ve çeşitli anketler gibi farklı kaynaklardan toplanan veriler kullanılarak aylık olarak hazırlanmaktadır.

Ödemeler dengesinin her işlemin iki ayrı işaretle (alacak ve borç kaydı) kaydedildiği bir muhasebe sistemi olması nedeniyle, ödemeler dengesi konusu her işlem, mahiyeti itibarıyla ilgili kaleme kaydedilirken, karşı kaydının da bir başka kalemde yer alması, başka bir deyişle, her işlemin eşit değerde alacak ve borç kayıtlarıyla kaydedilmesi, böylece ödemeler dengesi tablosundaki “I-Cari İşlemler Hesabı”nın her zaman “II-Sermaye ve Finans Hesapları” kalemine mutlak değer olarak eşit olması gerekmektedir. Ancak, uygulamada; bu teorik sonuca ulaşmak her zaman mümkün olmamaktadır. Verilerin değişik kaynaklardan elde edilmesi, değerlendirme, ölçme ve kayıt zamanı farklılıkları yaratmakta; sonuç itibarıyla oluşan farklar “III-Net Hata Noksan (NHN)” kalemine “kalıntı” şeklinde yansımaktadır. Diğer bir ifadeyle, NHN kalemi ayrıca hesaplanan bir kalem olmayıp, alacak (+) ve borç (-) kayıtları arasındaki farktan oluşan bir kalıntıdır.

2 Temmuz 2014 tarihinde Bankamızca yayımlanan Ödemeler Dengesi Raporu 2014-I Raporu’nda yer alan 3. kutuda özetlendiği şekliyle, ilgili ayların NHN verilerinin ilk yayımlandığı tarihteki değerlerinin zaman içinde yüzde 50-60 dolaylarında aşağı yönlü revize edildiği görülmektedir. Güncellemeleri belirleyen ana işlemler üç ana başlık altında özetlenebilir:

Türkiye’de Yerleşik Kişilerin (Bankalar Hariç) Yurt Dışındaki Mevduatları: 2008 yılından başlayarak ihracat bedellerinin yurda getirilme zorunluluğunun kaldırılması, bankalar hariç yurt içi yerleşiklerin yurt dışında tuttıkları mevduatlarda artışa yol açmıştır. Anılan gelişme, Ekim 2008’den itibaren NHN kalemindeki artışta da etkili olmuştur. Özellikle kriz zamanlarında ve Varlık Barışı gibi uygulamaların olduğu dönemlerde, bu hesaplarda ortaya çıkan hareketler ödemeler dengesi istatistiklerinde sermaye hareketlerinin önemli bir belirleyicisi durumuna gelmiştir. Bu sebeple, Türkiye’nin ödemeler dengesi istatistiklerinde “Finans Hesapları / Diğer Yatırımlar / Varlıklar / Efektif ve Mevduat / Diğer Sektörler” kalemi için, 2008 yılı verilerinden başlamak üzere BIS (Bank for International Settlements) tarafından derlenen Yerel Bankacılık İstatistikleri (Locational Banking Statistics) kullanılmaktadır. BIS verileri çeyreklik bazda ve yaklaşık dört aylık bir gecikme ile açıklanmaktadır. BIS verisi yayımına kadar ise bu kalem için banka raporlamalarını esas alan gösterge niteliğinde geçici veriler kullanılmaktadır. Söz konusu kalemin 2009-2012 yılları arasında 8,2 milyar ABD doları yukarı yönlü güncellenmesi, NHN kaleminin aynı miktarda gerilemesine yol açmıştır.

Turizm İstatistiklerindeki Yöntemsel Güncelleme: 14 Şubat 2013 tarihinde TÜİK tarafından 2003-2012 yılları için turizm istatistikleri metodolojisinde yapılan güncellemelerin ödemeler dengesi istatistiklerindeki turizm gelir ve gider kalemlerine yansıtılması, NHN kaleminin aşağı yönlü gerilemesinde önemli etkenlerden biri olmuştur. Örneğin, 2009-2012 yılları arasında ödemeler dengesi istatistiklerinde yer alan net turizm gelirlerinin 6,9 milyar ABD doları yukarı yönlü güncellenmesi sonucu NHN kaleminde aynı miktarda gerileme olmuştur.

Diğer Etkiler: Yukarıda belirtilen güncellemeler haricinde ödemeler dengesi istatistiklerinde yapılan diğer güncellemelerin de, NHN kalemindeki dalgalanmaları ilk yayımlandığı değerlere kıyasla azalttığı görülmektedir. Örneğin, bavul ticareti ile turizm gelir ve giderlerine ilişkin anketler TÜİK tarafından üçer aylık dönemlerle gerçekleştirilmekte ve anket verileri kesinleşinceye kadar, ilgili ayın ödemeler dengesi istatistiklerinde söz konusu veriler tahmin olarak yer almaktadır. Yine, dış ticaret istatistiklerinde TÜİK tarafından geçmiş aylara ve yıllara yönelik olarak güncellemeler ile çeşitli kaynaklardan derlenen krediler, portföy yatırımları ve doğrudan yatırımlara ilişkin güncellemeler ve firmalardan doğrudan raporlama yoluyla sağlanan bazı hizmet kalemlerine ilişkin güncellemeler de NHN'yi etkileyen diğer faktörler olarak sıralanabilir.

Ayrıca, Bankamız internet sitesi Yayınlar / Raporlar / Ödemeler Dengesi Raporu başlığı altında çeyreklik dönemler itibarıyla yayımlanmakta olan Ödemeler Dengesi Raporu'nun aşağıdaki sayılarında Net Hata Noksan kalemine ilişkin olarak yapılmış kutulara erişilebilmektedir:

- 1) 2011 II. Çeyrek Raporu, Kutu 3: Yurt İçi Yerleşiklerce Net Efektif Karşılığı Açılan Mevduatlar Kapsamında Net Hata ve Noksan Kaleminin Analizi,
- 2) 2012 I. Çeyrek Raporu, Kutu 2: Türkiye'de Yerleşik Kişilerin Yurt Dışındaki Mevduatları ve Net Hata Noksan,
- 3) 2012 III. Çeyrek Raporu, Kutu 2: Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat (KMDTH) ve Süper Döviz Hesabı (SDH) Hareketleri ile Net Hata ve Noksan,
- 4) 2013 I. Çeyrek Raporu, Kutu 3: Net Hata ve Noksan Kalemindeki Çıkış Yönlü Hareket,
- 5) 2014 I. Çeyrek Raporu, Kutu 3: Net Hata ve Noksan Kalemindeki Güncellemeler.

Handwritten signature/initials.